

Pelsværkshandelen i Nordamerika.

Af

O. C. Molbech.

I.

Medens Amerikas Opdagelse i 1492 straks efterfulgtes af videre Udforskning og Erobringer i Mellem- og Sydamerika, lod Kolonisationen af det store nordlige Fastland vente paa sig. Endnu næsten hundrede Aar efter, i 1589, fandtes paa Nordamerikas Kyster kun en lille spansk Besætning i Florida, nogle faa engelske Kolonister paa Øen Roanoke ved Virginien og ca. 40 Franskmænd i Nærheden af Nova Scotia. Med Undtagelse af disse levede der ikke en eneste Evropæer i Nordamerika under sin Nations Flag, og hvad man paa dette Tidspunkt kendte af disse Egne, bar Navnene Kanada, Virginia og Florida.

Lidt inde i det 17. Aarhundrede begyndte imidlertid Kolonisationen at tage Fart, og efterhaanden antog de forskellige Kolonier fastere Form, saa at de kunde danne Grundlag for nye mægtige Statssamfund, der af de forskellige Nationer udvikledes hvert paa sin Maade.

Medens Spanierne i Fortsættelse af deres Virksomhed i Mellemamerika hovedsageligt optraadte som Guldgravnation, der sydfra trængte op i det nye Fastland, men ikke nærede større Interesse for Egne, hvor det kostbare Metal ikke straks kunde findes i Overflod, trængte Franskmændene ind fra Nordost ad St. Lawrencefloden, og da Pelsværkshandelen for dem var Drivfjederen for bestandig videregaaende Udforskning af Landet, havde de snart naaet de store Søer og de dermed forbundne Vandveje. De engelske Kolonister valgte til en Begyndelse den solideste Rigdomskilde af dem alle, nemlig at erhverve Jorden mellem Atlanterhavets Kyst og Alleghanybjærgene; først senere fulgte de Franskmændenes Eksempel og blev saaledes Herre over Hudsonbugtlandene.

Da den Tid kom, da de engelske Atlanterhavskolonier saa sig stærke nok til at løsrive sig fra Moderlandet, og knap en Snes Aar senere de uhyre Egne vest for Mississippi købtes af Frankrig, overtog det nye Statssamfund, »de forenede Stater«, de tre Rigdomskilder: dets egne Borgere blev Guld-

gravere, Pelsværksjægere og Agerbrugere indenfor den store Republiks politiske Grænser.

Af de tre Virksomheder var Pelsværkshandelen i Følge sin ejendommelige Natur særlig skikkaet til at gøre Pionerarbejde i Civilisationens Tjeneste. Det var dens Udøvere, der først trængte ind i de ukendte Klippeegne i det fjærne Vesten, dem, der først satte sig fast ved Stillehavets Kyster, hvorfor ogsaa Pelsværkshandelen er uløselig knyttet til Nordamerikas Kolonisationshistorie.

Nordamerika frembød for 300 Aar siden og endnu langt senere utvivlsomt det største og rigeste Felt for Indvindingen af Pelsværk paa hele Jordkloden. Fra de arktiske Egne til den tropiske Zone afgav det en uhyre Tumleplads for de forskellige Dyrearter, der frit og uhindret kunde leve og formere sig hver efter sin Art. Skønt mange af de pelsførende Dyr fandtes spredt over hele Landet, opholdt Størstedelen sig dog i de nordlige Egne og af disse en betydelig Del ved Ishavets Kyster eller i selve Havet.

Naar man betragter den amerikanske Dyreverden i dens Forhold til Mennesket, kan man skelne mellem dem, der er af økonomisk Betydning ved at yde Føde, Klæder og andre Fornødenheder, og den Gruppe, der i egentligste Forstand afgiver Stof for Pelsværkshandelen.

I den første Henseende spiller Drøvtyggerne en Hovedrolle, og af disse er igen Hjortefamilien den vigtigste. Virginia-Hjorten eller den hvidhalede Hjort var udbredt over næsten hele den varme tempererede Zone. Det var den første Hjort, der mødte de tidligste Nybyggere, og baade disse og Indianerne forskaffede sig ved dens Hjælp baade Føde og Klæder. Den holder sig hovedsagelig til skovrige Egne og skyer derfor baade de tørre Sletter og de høje Bjærg. I nær Slægt med den er den sorthalede Hjort, der holder til i »de øde Egne« og ved Foden af Rocky Mountains. I Modsætning til sin Frænde er den nu i Færd med at uddø.

Af større Dyr fandtes dengang den saakaldte »Wapiti«, som endnu levede i stort Antal i Alleg-

hanybjærgene i det 18. Aarhundrede, men nu er udryddet øst for Mississippi og kun findes paa de østlige Skraaninger af Rocky Mountains. Den største og kraftigste af Hjortefamilien var dog den saakaldte »Moose«, et kæmpemæssigt Elsdyr, der har lidt mindre under Civilisationens Fremtrængen og endnu færdes i de nordlige tempererede Egne fra Atlanterhavet til det stille Hav.

Rensdyret eller Cariboo'en lever omstrejfende i uhyre Flokke: Skov-Caribooen i det britiske Amerikas Skovegne, og Slette-Cariboen, der gennemvandreren de træløse Tundraer i de arktiske Lande.

Den for Amerika mest ejendommelige Drøvtyggerfamilie, der intet Sidestykke har i den gamle Verden, er dog Præriantilopen, der maa klasificeres imellem Hjorten og Koen. I gamle Dage fandtes den i stort Antal mellem Missourifloden og Stillehavskysten; det formindskes imidlertid stadig og maa nu søges paa de store Prærier og Højsletter.

Af mindre Betydning for de Hvide, men i sin Tid overordentlig værdifuldt for Indianerne er Bjærgfaaret eller det storhornede Faar og Rocky Mountain-Geden. Det første findes nu kun i smaa Hjørde, den sidste er kun af ringe Værdi, hvad Kød og Skind angaar.

Moskusoksen tilhører de arktiske Egne, hvor den færdes paa øde, ufrugtbare Steder, dens lange, uldne Pels skattes højt af Eskimoerne, og Kødet skal være fortrinligt.

Af størst Betydning i Amerika var dog uden Tvivl Bison'en eller Bøffelen paa Grund af sin Kæmpestørrelse, sit tidligere uhyre Antal og sin praktiske Nytte. Oprindeligt færdedes den lige fra Alleghany-Bjærgene til Rocky Mountains, fra den store Slavesø imod Nord til Midten af Mexiko imod Syd. Ved Aaret 1800 var den omtrent udryddet øst for Mississippi, midt i Aarhundredet var den indskrænket til de store Sletter og Prærier, hvor den endnu tumlede sig i Millionvis indtil 1869, da Union Pacific-Jærnbanen delte dem i en nordlig og en sydlig Hjord og saaledes indledede deres Tilintetgørelse. Skønt den sydlige Hjord endnu i 1871 talte mellem tre og fire Millioner, var den dog i 1876 totalt udryddet af Skindjægerne. Da Northern Pacific-Jærnbanen aabnedes i 1880, begyndte en lignende Udryddelseskrig imod den mindre, nordlige Hjord, og i 1883 var den reduceret til nogle faa Hundreder.

Bortset fra den virkelige Handelsværdi af Kød og Huder, som vanskeligt kan opgøres, var Bøfler-

nes Betydning størst for Indianerne paa de store Prærier, thi foruden Kødet, som var deres væsentligste Næringsmiddel, ydede disse Dyr baade Teltmateriale, Klæder og Værn, af Senerne udvandedes Traad, Reb og Buestrænge, af Knogler og Horn alle Slags Redskaber.

Vender vi os nu til Pelsdyrene, saa maa disse søges enten i Rovdyrenes eller i Gnavernes Familie.

De større Rovdyr som Bjørnen, Ulven og Kuguaren eller Pumaen ydede vel ikke ringe Værdier ved deres Skind, men da de samtidig forarsagede store Ødelæggelser paa andet Vildt, er det tvivlsomt, om de økonomisk set var til Tab eller Vinding for Samfundet.

De værdifuldeste Pelsdyr tilhørte Væselfamilien og repræsenteredes af Ilderen, Zobelen, Grævlingen, Stinkdyret, Jærven, Odderen og Havodderen, medens af Gnaverne Egernet, Haren, Moskusrotten og Bæveren ydede kostbart Pelsværk. Det sidste Dyr har ved sin uhyre Udbredelse over alle Nordamerikas træbevoksede Egne spillet en saa betydelig kulturhistorisk Rolle, at det vil være naturligt at gaa nærmere ind paa dens Levevis og Fangstmaade.

Der var paa de første Nybyggeres Tid næppe et Vandløb i Nordamerika fra New Foundland til Stillehavskysten, der ikke sværmede af disse flittige Dyr, hvis Antal løb op til Millioner og kunde kappes med Præriernes Bøfler. En uhyre Rigdomskilde laa her aaben for Fældejægere og Pelsværkshandlere, hver eneste Bæk i det fjærne Vesten kunde siges at være guldførende — opfyldt af en Overflod af Pelsdyr, der for bestandig vilde forny deres Bestand, hvis blot rimeligt Hensyn blev taget for at forebygge deres Udryddelse.

Den amerikanske Bæver er et lille Dyr af karakteristisk Udseende og lever lige saa meget i Vandet som paa Landet. Den findes kun i Nærheden af Vandløb, hvor disse er bevoksede med Krat, og dens ejendommelige Levevis har som alle andre Dyrs kun det Formaal at forskaffe den Føde, Ly og Beskyttelse.

Bæveren lever med sin Familie i Hytter, som bygges langs Bredden, og hvis Opholdsrum er hævet over Vandstanden, medens dens ydre Indgang er under Vandet. I mindre Vandløb, hvor Vandet er for lavt til at skjule denne Indgang eller beskytte den mod Isen om Vinteren, bygger Bæveren en eller flere Dæmninger for at forøge Vandhøjden; den viser herved en Omsigt og Forud-

seenhed, der gør den enestaaende i hele Dyreverdenen. Det er ikke mindre end et Vidunder, hvorledes den er i Stand dertil. Vel er Dæmningerne sjældent høje, i Reglen et Par Fod eller tre, ofte mindre, men selv for denne Højde er det forbausende, at deres Konstruktion er i Stand til at modstaa det Tryk, de er udsat for; de bestaar nemlig kun af en Mængde Pinde, der er opdyngede i alle Retninger og sammenføjede med Ler. De er ikke desto mindre meget solide, og Naturen hjælper derpaa ved snart at lade dem overgro med Planter og Smaakrat, hvis Rødder slynger sig ind deri og bidrager til at styrke dem, saa de kan modstaa de største Oversvømmelser. Desuden sørger Bæveren for, at Dæmningerne stadig er i god Stand, og reparerer dem, naar der synes Grund dertil. Baade Bolig og Dæmning udbedres sent om Efteraaret, naar Bæveren indretter sig for sit Vinterophold.

Bæveren fælder sine Træer af tre Hensyn: for at kunne opføre sine Dæmninger, bygge sit Hus og skaffe sig Forraad af Levnedsmidler. Den lever kun af Planteføde, særlig af Træernes Bark, hvorfor den hvert Efteraar oplagrer en Beholdning af Pinde til Vinterbrug. Efterhaanden som Barken bliver gnavet af disse, bringes de ud af Boligen og anvendes til at udbedre Dæmningen eller kastes i Vandet for at skylles bort.

Da Bæverskind var Hovedartiklen for Pelsværkshandelen og efterspurgtes baade i den gamle og nye Verden, blev Fældejægerne efterhaanden overordentlig øvede i Jagten paa disse kloge Smaadyr, hvis Livsvaner de gjorde sig grundig fortrolige med. De kunde af Boligens Udseende bedømme, hvor mange Beboere den rummede, og hvorledes de nemmest kunde indfanges. Den almindelige Fangstmaade var ved Hjælp af en Staalføde, ved hvis Opstilling Jægeren udviste den største Snildhed, bygget paa mangeaarig Erfaring. Selve Fælden var meget stærkt konstrueret og vejede ca. 5 Pund, dens Værdi regnedes blandt Pelsværkshandlerne til 40—50 Kr. pr. Stk. Til Fælden var fæstet en fem Fod lang Kæde forsynet med en Løber, for at den ikke skulde slaa Knuder. Naar Jægeren vilde opstille sin Fælde, vadede han ud i Strømmen for ikke at efterlade Spor, anbragte sin Fælde i tre fire Tommer Vand et kort Stykke fra Bredden og fastgjorde Kæden til en stærk Pæl, som han rammende ned i Bækkejet med hele Kædens Længde mellem Pælen og Fælden. Umiddelbart over Fæl-

den blev fæstet en Kvist, saaledes at den ene Ende befandt sig 4 Tommer over Vandets Overflade, og paa denne anbringes en ejendommelig Madding, som faas af selve Dyret, nemlig Castor eller Moskus, hvis Lugt trækker Bæveren til. For nu at naa Maddingen fører den Munden op til den og bringer derved sine Fødder lige ind under den. Den kommer saaledes til at træde paa Fælden, faar den til at klappe sammen og er fangen. I sin Forskrækkelse søger den som sædvanlig at dukke ned paa dybt Vand, men finder sig fastholdt af Kæden, som den ikke kan gnave over, og efter forgæves Anstrængelser for at frigøre sig synker den til Bunds og drukner. Undertiden hænder det, at den river Kæden løs fra Pælen og trækker Fælden med sig ned paa Bunden, før den bukker under, eller, hvis den slæber den med sig ind til Bredden, vikler sig ind i Krattet. Ved saadanne Lejligheder volder den ofte Jægeren betydeligt Arbejde med at finde den, hvad der kan være ubehageligt nok, hvis Strømmen er dyb og Vandet koldt.

Da Bæveren ligesom andre Pelsdyr hovedsageligt jagedes om Vinteren, da Pelsen er værdifuldest, benyttedes ogsaa en anden Fremgangsmaade, der var baseret paa Dyrets Sædvaner. Foruden sine Boliger har Bæveren i Almindelighed en Række Huller i Bredden under Vandfladen, hvortil den tyer, naar Boligen bliver angrebet. Disse Huller maatte Jægeren kende, og hvis Bækken var islagt, maatte han ved at banke paa Isen efter Lyden slutte sig til, hvor Smuthullerne fandtes. Derefter skar han et Stykke Is ud over hvert af Hullerne, stængede for Indgangen til disse ved Hjælp af nedrammede Pæle og passede nu paa, naar Bæverne, hvis Bolig blev angrebet, søgte Ly i deres Smuthuller. Gennem Hullerne i Isen droges de da op enten med Hænderne eller med en Stang, hvorpaa der var anbragt en Krog.

Af de nordlige Indianerstammer benyttedes desuden en Slags Net til Bæverfangst. Disse Net havde Form af en Sæk og var dannet af Skindsnøre; ved at anbringe dem, hvor Dyret maatte passere paa sin Flugt ind eller ud af sin Bolig, fik man det til at forvilde sig ind deri, hvorpaa Sækken lukkedes ved at trække i en Snor, og Bæveren saaledes var fanget.

I Almindelighed blev Bæveren flaaet nær ved det Sted, hvor den var bleven fanget, og kun Skindet, Halen og Castor-Kirtlerne blev taget med

til Lejren. Her stod da andre beredte til at rense, tilberede og mærke Skindene. Gennemsnitlig krævedes der 80 Skind for at udgøre et Bundt paa 100 Pund, hvis Værdi ude i Bjærgene beløb sig til fra 1100 til 1900 Kr. Bundterne eller Pakkerne blev ordnede med den største Omhu, og det fineste Pelsværk blev lagt inderst. Da disse Varer løb op til store Værdier, vaagede man omhyggeligt over dem, en eneste Indianer vilde ellers uden Hjælp af andre kunne løbe bort med Resultatet af et helt Aars møjsommeligt Arbejde.

Bævernes Kød benyttedes af de Hvide kun til Føde, naar det kneb med anden Forsyning. Dette gjaldt dog ikke Halen, som ansaas for en af de største Delikatesser, der kunde bydes paa i Bjærgene, og den kappedes i Velsmag med de mest udvalgte Stykker af Bøffelen.

I Indianernes Økonomi derimod spillede Bæverne en stor Rolle som Fødemiddel. Den franskkanadiske Pelsværkshandler Nicolas Perrot, hvem vi skylder nogle af de tilforladeligste Skildringer af Livet mellem Indianerne omkring de store Søer, omtaler, at Bæveren er deres hovedsagelige Føde, og at disse Stammer lider Hungersnød, naar Jagten slaar fejl. Ottawaerne plejede at stege deres Bævere hele for at spise dem, hvorfor der ikke kunde faas Pelsværk hos dem.

Ogsaa en anden Handelsvare skyldtes Bæveren, nemlig Afsondringen fra de to smaa Kirtler fra dens Krop, der i Bjærghandelen altid gik under Navnet Castorum, men ellers ofte kaldes Castor. I Bjærgene var dets Værdi c. 11 Kr. pr. Pund. Da dette Castorum brugtes som Madding for Bæverne, ydede de selv Midlerne til at fremskynde deres Tilintetgørelse.

Den udstrakte Anvendelse af Bæverpelsværk i Begyndelsen af forrige Aarhundrede foraarsagede en uhyre Udførsel fra Amerika til Evropa, der endog beløb sig til 200,000 Skind aarligt, hvad der selvfølgelig bidrog i høj Grad til at udrydde Dyrene. Men just som Virkningen blev aabenbar, skete der et Omslag paa det evropæiske Marked, hvad der heldigvis modarbejdede de sørgelige Følger af denne Rovdrift. Silke traadte væsentlig i Skindenes Sted ved Hattfabrikationen, og andre Slags Pelsværk erstattede Bæverskindene. Prisen faldt, saa at der ingen Fordel var ved Fangsten, og Naturen fik Lejlighed til at indvinde sit Tab. I de senere Aar er Prisen for Bæverskind igen ste-

get, dog ikke saa højt som tidligere, og Eksporten har næsten naaet sit fordums Omfang.

Som den mest gængse og efterspurgte Handelsvare i Nordamerika gik Bæverskindet allerede tidlig over til at blive en staaende Værdi, der traadte i Stedet for Mønt som Betalingsmiddel mellem Indianerne og de Hvide. Og som ethvert andet Omsetningsmiddel skiftede det Værdi under forskellige Forhold og Omstændigheder. Som Eksempel kan nævnes Prisdorskellen i Albany og Montreal: for et Bæverskind modtog en Indianer i 1689 i Albany 40 Pund Bly eller et rødt Tæppe eller en stor Overfrakke eller fire Skjorter eller seks Par Strømper, medens han i Montreal maatte betale de samme Genstande med to Bæverskind, ja, endog tre for det nævnte Kvantum Bly. En Bøsse kostede to Bæverskind i Albany, fem i Montreal; for et Skind fik Indianerne otte Pund Krudt hos Englænderne, medens Franskmændene forlangte fire derfor. Lignende Prisdorskel gjorde sig gældende ved Spiritus-handel; hertil kom, at Englænderne betalte det samme for alle Bæverskind uden Hensyn til Kvaliteten, hvad der i Virkeligheden gjorde Prisen en halv Gang højere end den, Franskmændene betalte.

Ikke alene økonomisk set, men ogsaa i kulturel Henseende spillede Bæveren en betydelig Rolle især i de nordlige Egne, hvor deres Betydning kan følges tilbage til Kanadas tidligste Bebyggelse.

Først og fremmest indtog Bæveren en fremragende Plads i Indianernes aandelige Liv. Deres Sagn er fulde af Hentydninger til dette Dyr, og enkelte Stammer troede, at Verden oprindeligt var skabt af en Bæver, ikke den nulevende Art, men kæmpemæssige Dyr med overnaturlige Kræfter. Nogle antog, at Bæveren egentlig var et Menneske, der var kommen tilbage for at bøde for tidligere Ugerninger; gamle Billeder fremstiller Bæveren med menneskeligt Ansigt. Nogle Indianere hævdede, at de nedstammede fra Bæveren, og der findes mange Fortællinger om Ægteskab mellem dem og Menneskene, ligesom et af Indianernes helligste Symboler var Bæver-Medicin-Bundtet.

Jagten paa Bæverne havde ogsaa sine uheldige Sider. Da Pelsværket først var steget i Værdi, foranledigede gensidig Misundelse og Griskhed mellem Indianerne selv oftere blodige Kampe, og da de hvide Pelshandlere for at fremme Jagten gav Indianerne Bøsser, fik disse dermed ogsaa Vaaben i Haand, naar der opstod Strid mellem de

to Racer. Selv mellem de europæiske Nationer blev den uskyldige Bæver Aarsag til jævnlige Sammenstød, idet de Pelsværksladninger, der fra Kanada sejlede til Frankrig, af Englænderne betragtedes som værdifulde Priser under de bestandige Krige mellem disse Folk.

Efterhaanden udtørredes imidlertid denne Rigdomskilde ved Bævernes Udryddelse, og først sent i forrige Aarhundrede erstattedes den paa en Maade ved Opdagelsen af Pribylov-Øerne i Beringshavet og den dermed følgende Sælfangst.

Alt syntes fra Naturens Haand at være lagt til Rette, for at den hvide Race straks ved sin Ankomst til den nye Verdensdel kunde drage Fordel af Pelsdyrenes Rigdom. Landet var kun tyndt befolket af vilde Stammer, der levede i og med Naturen, i umiddelbar Berøring med Dyreverdenen. Og skønt Pelsdyrene forsynede Indianerne baade med Føde, Klæder og Ly, var disses Antal dog for ringe til at virke hæmmende paa Dyrenes Formerelse. Der var fuldt op af Dyr og rigelig Plads baade for dem og Menneskene.

Da den hvide Mand satte Fod i den fremmede Verden, vakte hans blotte Tilsynekomst, ledsaget som den var af en europæisk Civilisations Tilbehør, en Vrimmel af Ønsker og hidtil uanede Krav hos den indfødte, vilde Befolkning, og denne viste sig øjeblikkelig i Besiddelse af det fortræffeligste Middel til at faa disse Ønsker og Krav tilfredsstillede. Indianerne kunde betale den hvide Mands Varer med Landets egne Produkter, det saa attraaede Pelsværk.

Den snu Pelshandler blev samtidig i Stand til at føre en hel Hær af indfødte Pelsjægere i Marken, og hvad han saaledes forskaffede sig for en billig Pris, kunde han sælge igen i Evropa med uhyre Fortjeneste. Baade i Frankrig og England fandtes der Eventyrere, der var rede til at benytte sig af den uventede Lejlighed til Berigelse, og Følgen var, at saavel Enkeltpersoner som større Selskaber ansøgte deres respektive Regeringer om Eneret til at drive Pelsværkshandel i Egne, hvis Tilværelse ofte endnu var et aabent Spørgsmaal, og som i hvert Tilfælde i ingen Henseende var underlagt vedkommende Regerings Herredømme. Kongelige Patent og Privilegier paa Pelsværkshandel i problematiske Landsdele blev hastigt et karakteristisk Træk i den amerikanske Kolonisations-Historie.

Arnestedet for Pelsværkshandelen i Nordamerika var Kanada, idet St. Lawrence-Flodens Dalstrøg

baade var den første og med Montreal som Hovedsæde vedblev at være den vigtigste Mark. Fra Naturens Haand var dette Dalstrøg bestemt til at danne den store Handelsvej for Pelsværkshandelen. Gennem et ukendt Vildnis uden Vejforbindelser over Land førte en Række Søer og Floder ind over alt. Mod Syd og Vest stod Søerne ved lave Overgangssteder i Forbindelse med Mississippi-Dalen, hvorfra Missouri-Floden gav videre Adgang vestpaa til de fjerne Bjerge. Mod Nord traf man hurtig nye Vandveje, der førte til Hudson-Bugten og de Floder, der strømmede igennem de umaadelige Strækninger mod Nordvest, og paa den anden Side af disse gav atter store Floder Adgang til Stillehavet, selv om man paa Vejen til disse maatte overstige Rocky Mountains. I to Hundrede Aar dannede St. Lawrence-Dalen Hovedvejen for den ejendommelige Pelsværkstrafik, der næppe ejer sin Lige i Handelens Historie, hvad angaar romantiske Begivenheder. —

II.

Frankrig var Hjemstedet for Pelsværkshandelens Pionerer, men dets Herredømme i Nordamerika var til Ende, før denne Forretningsart naaede sit Højdepunkt. Under det franske Herredømme i Kanada og Louisiana var Handelen stadig bortforpagtet til Indehaverne af Monopoler, men disse var hverken udholdende eller videre heldige. Ikke desmindre bidrog de væsentlig til at udvide Kendskabet til Landet og dets Hjelpekilder, ja, Hovedinteressen ved den franske Pelsværkshandel knytter sig ikke saa meget til selve denne som til de Opdagelser, den gav Stødet til.

Det var Joliet, der sammen med Marquette opdagede øvre Mississippi i sin Egenskab af Pelsværkshandler. Hovedmotivet i La Salles storlaaede Planer var Handelen, og medens han sendte sine Opdagere ud i nye og ukendte Egne, sendte han stadig Pelsværk tilbage, som han opsamlede paa Vejen. Efter Louisianas og Illinois-Koloniernes Grundlæggelse var det hovedsagelig Pelsværkshandel hvorfra de drog Næring og Underhold. Ogsaa Ekspeditionerne i 1740 til det indre Nordamerika skyldtes Handelsinteresser.

Skønt den franske Regerings Bestræbelser for at fremme Pelsværkshandelen i det Hele var mindre heldige i deres Resultater, hvad der viste sig ved »De hundrede Parthaveres« ulykkelige Karriere

under Richelieus Beskyttelse, ved det kongelige Privilegium til Crozat og den berygtede John Laws meteoriske Optræden, trængte de enkelte Fældejægere og Pelsværkshandlere bestandig dybere ind i Vildnisset, udbredte geografiske Navne paa Fransk i de fjerneste Egne og opbyggede en Handel, som Regeringen hverken formaaede at fremme eller hindre.

Næst efter den Betydning, som den franske Pelsværkshandel fik for Landets Udforskning, kommer den Rolle, som den senere spillede ved at fremtvinge Krigen mellem England og Frankrig om Overherredømmet i Nordamerika. Det var Frankrigs Krav paa Landstrækninger i det Indre, som da gav sig til Kende ved Opførelsen af Poster for Pelsværkshandelen, der vakte Englands Skinsyge og omsider førte til den franske og indianske Krig, og Resultatet blev, at Frankrig mistede sine Kolonier i Amerika, saa at Pelsværkshandelen til Dels tilintetgjordes, for saa vidt den var paa franske Hænder. Først mange Aar efter og under højt forandrede Vilkaar vakttes den atter til Live.

Hvad Spanierne angaar, kom de aldrig til at spille nogen fremtrædende Rolle i den amerikanske Pelsværkshandel. Deres Foretagender i Syden var af en anden Karakter og havde andre Motiver, og selve de Egne, de havde tilegnet sig, var fra Naturens Side stedmoderligt behandlede i Retning af Pelsdyr. Deres Virksomhed i denne Retning var indskrænket til Louisiana i de 40 Aar, der forløb før denne Provins's Overgang til de forenede Stater.

Det er naturligt, at en Handelsnation som den engelske i Tidens Løb kom til at tilrive sig Løvens Part af de Rigdomme, som Pelsværkshandelen ubestridelig frembød for dem, der forstod at tilegne sig dem paa rette Maade, og England har ogsaa Æren af at have grundet det største, det længstlevende og rigeste af alle de Handelskompagnier, der skyldte et Monopol deres Tilværelse.

I 1610 opdagede Henry Hudson den Bugt, der endnu bærer hans Navn, en Havarm, der førte lige ind i Hjertet af Fastlandet. Som Tilfældet er ved næsten alle geografiske Opdagelser, varede det ogsaa her en rum Tid, før man indsaa Værdien af denne. Der hengik et halvt Aarhundrede, før en virkelig Handel blev etableret paa dens Kyster, og da den begyndte, skyldte den Franskmændenes Pelshandel i Kanada sin Oprindelse. I 1659 trængte nemlig Grosseillers og Radisson, Franskmænd i »de hundrede Parthaveres« Tjeneste, ind i de fjerne

Egne hinsides Superior-Søen, og de fandt, at det var muligt ogsaa over Land at naa til Hudson-Bugten. Aaret efter vendte de tilbage til Montreal med en rig Ladning Pelsværk. Efter to paafølgende Rejser imod Nordvest, paa hvilke de havde erhvervet sig baade Kendskab til Landet og finansielt Udbytte, satte de alt ind paa at udvide deres Virkeomraade til Hudson-Bugtens Kyster. Imidlertid skænkede den franske Regering Monopolet paa Pelshandel i disse Egne til andre, og da Grosseillers saa sine Planer krydsede, henvendte han sig til sin Regering om Erstatning for, hvad han ansaa for en Uretfærdighed mod sig. Da han skuffedes i sit Andragende, vendte han sig til den engelske Regering og modtoges her med aabne Arme. Under Prins Ruperts Ægide blev han udstyret med Skib og Ladning, og i 1668 afsejlede han til Hudson-Bugten. Ved Bugtens sydøstlige Hjørne byggede han den første Handelspost, der nogensinde var bleven opført ved dens Kyster, og kaldte den Fort Charles efter den engelske Konge.

Dette Held førte til Dannelsen af det berømte Monopol, der almindeligt har Navnet »Hudson-Bugt-Kompagniet«, hvis Oprettelsesdokument bærer Datoen den 2. Maj 1670. De Rettigheder, som tilstodes dette Selskab, overgik langt alle andre lignende Kompagniers, thi over Egne af ukendt Omfang opnaaede det fuldkommen Ejendomsret, den øverste Retsmyndighed i baade civile og militære Forhold, Ret til at give Love og erklære Krig imod hedenske Folkeslag, kort sagt, næsten alle de Rettigheder, der ellers kun er forbundne med en uafhængig Regering.

Men Monopolets Indehavere fandt ikke til Stagedighed sin Vej uden Hindringer. I Begyndelsen hæmmedes deres Virksomhed gentagne Gange af Franskmændene, der selv gjorde Krav gældende paa det Territorium, som indbefattedes i det engelske Monopol, et Krav, som senere i hvert Fald en Gang blev anerkendt af den engelske Regering. Franskmændene foretog flere Ekspeditioner baade til Lands og til Vands imod Selskabets Etablissementer; i Almindelighed var de heldige, og paa et Tidspunkt blev alle dets Forter erobrede og nogle af dem tilintetgjorte. Det var i disse Farvande særligt Brødrene d'Iberville, Grundlæggerne af Kolonien Louisiana, der udmærkede sig ved Foretagender, som faldt ud til Gunst for Frankrig og dets Flaade. Men det store Pelskompagni bukkede ikke under for denne Modgang, det fortsatte støt

sine Operationer, og med Tiden vendte Forholdene sig til dets Fordel. Freden i Utrecht 1713 beskar i høj Grad de tidligere anerkendte franske Rettigheder, og Freden i Paris 1763 ophævede dem fuldstændigt, saa at England nu var Eneherre i Nordamerika undtagen vest og sydvest for Mississippi og paa Stillehavskysten.

For en Tid var nu Hudson-Bugt-Kompagniet befriet for andres Indblanding og kunde uforstyrret udvikle sin Handel. Imidlertid gik det langsomt til Værks og byggede kun faa Forter; det søgte snarere at sikre sig Pelsværk gennem Indianernes Medvirken end ved sine egne Jægere, da Pelsdyrene derved i langt højere Grad skaanedes og frelstes for Udryddelse. Denne Forsigtighed betalte sig godt, og Varerne steg betydeligt i Pris. Det var vanskeligt at blive Interessent i Selskabet, og de Ledende holdt enhver Oplysning om Landet tilbage eller søgte i hvert Fald at svække Betydningen deraf for ikke at give Anledning til Fremmedes Indblanden eller vække Lyst til Deltagelse i Udbyttet. Havde Selskabets Landomraade været skarpt afgrænset, saa at enhver Indtrængen kunde være bleven forhindret, vilde Kompagniets Virksomhed være forbleven uforstyrret i lange Tider, men Grænserne mod Vest og Sydvest var overordentlig vage, og snart dukkede der en Medbejler op, som var rede til at drage Fordel af denne Usikkerhed.

Denne Medbejler var »Nordvest-Kompagniet« i Montreal. Dette Selskab var udsprunget af den gamle franske Pelshandel i Egnene omkring og hinsides de store Søer. Da denne Handel igen begyndte at komme til Kræfter efter den franske og indianske Krig, faldt den hovedsageligt i Hænderne paa nogle faa Skotter, ledende Købmænd i Montreal, der i adskillige Aar arbejdede hver for sig. Omtrent 1766 genopstod denne Handel, og omkring 1780 havde den opnaaet en stor Del af sin fordums Livskraft. Men den fordærlige indbyrdes Konkurrence og de betydelige Tab, der hidførtes ved Koppe-Epidemien i 1782, bragte de ledende Pelshandlere til at slutte sig sammen i et fælles Formaal. Saaledes opstod i Løbet af Vinteren 1783—84 det nye Selskab »Nordvest-Kompagniet«.

Ved denne Tid havde Pelshandlerne allerede oprettet deres store Stabelplads paa Nordkysten af Superior-Søen, og herfra lededes Forretningernes Gang ude i de fjerne Egne. Stedet bar Navn af »Grand Portage« (det store Bærested), og var ved

en 10 Mil lang Vej forbundet med Vandløbene ovenfor Pigeon-Flodens Vandfald, hvorfra der førte en Vandvej lige til Bjærgenes Fod.

Ligesom »Hudson-Bugt-Kompagniet« havde det nye Selskab meget at kæmpe imod i de første Aar. Pelshandlerne i Montreal var ikke alle lige tilfredse med det nye Arrangement, et konkurrerende Selskab dannedes, hvori bl. a. den berømte Rejsende Alexander Mackenzie havde Sæde, og Kampen imellem disse to Selskaber førte til Mordet paa John Ross, der hørte til det nye. Dette Mord foranledigede imidlertid en Sammenslutning i 1787, og fra dette Tidspunkt begynder »Nordvest-Kompagniet« sin egentlige Virksomhed i stor Stil.

Dets Foretagender er fra nu af prægede af virkelig Storslaaethed. En af Parthaverne, Alexander Mackenzie, foretog en Række Opdagelsesrejser i Nordvesten, som i 1793 førte ham lige til Stillehavet, ligesom Selskabets Landmaaler og Astronom David Thompson ved sin Virksomhed kom til at øve en betydelig Indflydelse paa nationale Forhold ved Siden af de rent forretningsmæssige Sider.

Samtidig dreves Forretningerne med største Energi i alle Retninger, men efter 8 Aars uafbrudt Fremgang opstod der Uenighed imellem Kompagniets Ledere; de udtrædende Medlemmer anførtes af Alexander Mackenzie, det gamle Selskab af Simon Mc. Tavish. Efter en Rejse til England, hvor han vandt stor Anerkendelse, vendte Mackenzie i 1801 tilbage til Kanada, hvor han nu organiserede et nyt Selskab, der konkurrerede stærkt med det gamle, indtil de efter Mc. Tavish's Død forenedes under et og blev stærkere end nogensinde.

I Begyndelsen havde »Nordvest-Kompagniet« sit Hovedkvarter i Montreal og sit Hovedoplag ved Grand Portage. Dets Virksomhed havde strakt sig langt ud i Nordvesten mellem Hudson-Bugt-Landene mod Nord og Louisiana mod Syd og Vest og omfattede en betydelig Del af »de forenede Stater«. Handelen havde bredt sig lige til Rocky Mountains, og en af Pelshandlerne havde jo overskredet disse nord for de spanske Provinser. Da det ved Landmaaling godtgjordes, at Grand Portage var beliggende paa »de forenede Staters« Territorium, besluttede man at opføre en Handelspost længere imod Nord, og denne fik Navnet Fort William efter William Mc. Gillivray, Selskabets Hovedagent

i Montreal. Det var paa dette Sted, Agenterne fra Montreal og de forskellige Udsendinge fra det Indre af Landet hver Sommer kom sammen for at sørge for Udrustning og lægge Planer for det kommende Aar.

Den dristige Foretagsomhed, hvormed »Nordvest-Kompagniet« kastede sig ud i sine Foretagender uden Hensyn til »Hudson-Bugt-Kompagniets« Rettigheder, tvang efterhaanden dette til at sætte sig til Modværge, og Bitterheden i den fra begge Sider hensynsløse Kamp var uden Grænser. Hvis det ene Selskab anlagde en Handelspost, opførte det andet øjeblikkelig en lignende lige i Nærheden for at kunne holde Øje med Modstanderen og krydse hans Planer. Naar Lejlighed gaves, blev Forterne nedbrændt, Ejendelene konfiskerede og Liv ofret, thi Kanadas Jurisdiktion strakte sig ikke til disse afsondrede Egne, og der var ingen Regering, der kunde tøjle Lovløsheden.

Omsider gjorde »Hudson-Bugt-Kompagniet« et Skridt, der var i høj Grad egnet til at genere og irritere dets Modstander, idet Selskabet overlod Jarlen af Selkirk en betydelig Landstrækning i Red River-Dalen imellem Winnipeg-Søen og de forenede Staters Grænse, for at her kunde grundlægges en Koloni. »Nordvest-Kompagniet« satte sig med Hænder og Fødder imod denne Indtrængen i et Territorium, som det ansaa for sit. Da den ny Koloni kom til at strække sig lige tværs over dets Vej vestpaa og saaledes delte dets Omraade i to Dele, besluttede »Nordvest-Kompagniet« for enhver Pris at hindre Planen. Da Lord Selkirk med stor Rundhaandethed havde anvendt en betydelig Del af sin Formue paa dette sit Yndlingsforetagende og nærrede de største Forhaabninger til denne Koloni, var han paa ingen Maade til Sinds at give efter. Imidlertid gik Kampen ud over de uskyldige Kolonister, og den Ulykke, som i de følgende 10 Aar ramte dem, vil bestandig staa som et af de mest rørende Kapitler i Amerikas Kolonisationshistorie. Striden naaede sit Højdepunkt i 1816, da den antog Form af en ligefrem Krig mellem de to Kompagniers Tilhængere, og mange Liv gik tabt, mens Kolonisterne led frygteligt under den hensynsløse Kamp.

Disse Tilstande vakte omsider Genlyd i Morderlandet, Hovedpersonerne blev stævnet for Retten og Sagen i 1819 bragt for Parlamentet. Over en halv Million Dollars siges at være medgaaet for at afvikle og ordne dette Melleinværende, uden at

det lykkedes at træffe nogen tilfredsstillende Ordning. Endelig i 1821 blev Modstanderne enige om — at slaa sig sammen, og Navnet »Hudson-Bugt-Kompagniet« kom til at omfatte dem begge. Der fastsattes nu nye Regler for Retsplejen, og Grænseforholdene blev reguleret. Kompagniets Rettigheder blev ikke materielt beskaarne, dets Territorium udvidedes betydeligt, dets Evne til fremtidig fredelig Handelsvirksomhed forøget, medens samtidig Lord Selkirks Foretagende begyndte at blomstre, og hans Koloni vandt nyt Liv.

Organisationen af de to Kompagnier, deres indre Ordning, deres Frengangsmaade i Samkvemmet med Indianerne og deres Politik, at sikre Pelsdyrene imod Udryddelse, havde Rod i mangeaarig Erfaring og gav sig fordelagtige Udslag i deres udstrakte Forretninger. De to tidligere Modstanderes respektive Erfaringer supplerede hinanden i det sammensluttede Kompagni efter 1821 og dannede den mest fuldkomne Handelsorganisation i Verden. Dets Tjeneste- og Avancementssystem sikrede det mod uduelige Tjenere. For at opnaa højere Stillingen indenfor Selskabet maatte man arbejde sig op fra Bunden. Enhver maatte arbejde for Selskabets Interesser, og ingen maatte indlade sig paa private Forretninger. Dets Embedsmænd maatte jævnlig skifte Opholdssted for derved at hindre, at langvarigt Ophold paa samme Sted skulde medføre uheldig Praksis, og gennem denne Omflytning fandt Selskabet Midler til at belønne dem, der havde ydet trofast Tjeneste, og straffe de modsatte. Kompagniets Embedsmænd havde Magt til at forhøre og straffe dem, der maatte have forset sig. Militærtjeneste udkrævedes, naar det fandtes nødvendigt, og en reglementeret Uniform blev indført. Den hele Organisation, lige fra Guvernøren ned til Bestyrerne, Pelshandlerne og Kontoristerne var baseret paa fuldkommen Disciplin, paa den enkeltes absolute Underkastelse under Kompagniets Interesser og paa regelmæssig Forfremmelse alt efter Vedkommendes Fortjeneste. Lang Erfaring havde fuldkommengjort ethvert Led i dette indviklede Maskineri, selv de største Jærnbaneselskaber i Nutiden vilde ikke kunne overgaa det i Grundighed, det være sig i Enkeltheder eller som Helhed betragtet.

I Samkvemmet med Indianerne kom samme kloge Politik til Syne. Hvor Nødvendigheden ikke absolut krævede at møde Konkurrencen med Rivarens egne Vaaben, var Salg af Spiritus til de Ind-

fødte ikke almindelig. Al Handel var baseret paa strengt fastslaaede, men retfærdige Prisansættelser, og Indianerne vidste nøjagtigt, hvad de kunde vente sig. Pelshandlerne var Mænd med stor Erfaring i at omgaa Indianerne og kendte nøje deres ejendommelige Karakter. Ægteskab mellem indfødte Kvinder og hvide Mænd var almindelig lige fra de øverste Embedsmænd ned til de Menige, og herved knyttedes der Baand af fælles Interesse. Skønt det var umuligt altid at undgaa Vanskeligheder med Indianerne, stod Kompagniet dog i Regelen paa en god Fod med dem, og det havde et meget solidt Hold paa dem overfor fremmede Pelshandlere. Det er ikke vanskeligt at se, hvor hjælpeløst enhver privat Handelsmand, ja, endog et stærkt Kompagni i Virkeligheden var stillet overfor denne Forening af Magt, Rigdom, Erfaring og Organisation.

Ogsaa et andet engelsk Selskab indtog dog en fremragende Plads i den tidligere Pelshandel, og dette var grundlagt, efter at »Nordvest-Kompagniet« havde begyndt sin Karrière. Da dets Hovedkvarter og vigtigste Etablissement var i Michilimackinac, kendtes det almindelig under Navnet »Mackinaw-Kompagniet«. Dets væsentligste Arbejdsfelt var indenfor de forenede Staters Omraade ved Michigan-Søens Kyster, vestpaa til Mississippi og øst for Huron-Søen i Kanada. —

I Spaniernes Tid eksisterede der i St. Louis flere Pelskompagnier, der handlede i Følge Monopoler fra Guvernøren i Louisiana. Enkelte af disse fortsatte deres Virksomhed lige til Landets Afstaaelse, og deres Handel havde strakt sig langs op ad Missouri-Floden og ud over Prærierne, men intet af disse Kompagnier opnaaede betydelige Resultater.

Indenfor »de forenede Stater« opstod der intet større Kompagni før en halv Snes Aar ind i det 19. Aarhundrede. Omstændighederne havde ikke været gunstige for den Slags Foretagender. Uafhængighedskrigen havde lagt Beslag paa den almindelige Interesse, og da Krigen var til Ende, var Folket ikke beredt til straks at indlade sig paa store Handelsforetagender. Desuden var Indianerne i Almindelighed fjendtligsindede og under engelsk Indflydelse. I en lang Aarrække vedblev England at raade over Handelsposterne langs de øvre Søer, saa at Handelen i disse Egne forblev paa engelske Hænder. Endnu ind i Tyverne var Hindringerne for Oprettelsen af et amerikansk Pelsværksskompagni saa godt som uovervindelige;

hvad der skabtes, skyldtes hovedsageligt en enkelt Mand, Tysker af Fødsel, John Jacob Asto.

Endnu maa nævnes Handelen paa Nordvestkysten, hvor Russerne allerede midt i det 18. Aarhundrede havde sat sig fast. Hvad de førte disse fremmede til Amerikas Kyst, var den uhyre Rigdom paa Havodderne, hvis Pelsværk var særlig kostbart. Dette blev af Russerne ført til Sibirien, hvorfra det dels sendtes ind i Landet, dels til den kinesiske Grænse. Disse Pelshandlere udstrakte deres Virksomhed fra Kysterne ved Beringstrædet til Øen Vancouver, og herpaa grundede Rusland sine Krav paa Herredømmet over denne Del af det amerikanske Fastland.

Ogsaa Amerikanerne opnaaede Fodfæste paa Nordvestkysten. Da Beretningen om Cooks Opdagelser af disse Pelsskatte blev offentliggjort, ilede Bostons Købmandsstand med at sende Skibe derop for nærmere at undersøge Rapporternes Rigtighed, og saaledes begyndte 1787 den amerikanske Handel paa denne Kyst, en Handel, der snart udviklede sig til Karakteren af et Monopol; thi lige indtil Krigen med England i 1812 var der tre Gange saa mange amerikanske Skibe engagerede deri som alle andre Nationers Skibe tilsammen.

Efterhaanden satte Boston-Købmændene denne Handel i System. Et Kryds varede i Reglen i tre Aar. Ladet med passende Varer sejlede Skibet ud, saa det kunde naa Nordvestkysten tidligt om Foraaret, og efter at have handlet langs Kysten hele Sommeren, satte det Kurs for Sandwich-Øerne, hvor det tilbragte Vinteren, og vendte næste Foraar tilbage til Kysten. Efter igen at have handlet Sommeren igennem sejlede det nu med sin Pelsværksladning til Kina, omtuskede den her for Varer, der kunde sælges paa det amerikanske Marked, og vendte derefter tilbage.

Da de russiske Pelshandlere i adskillige Aar optraadte enkeltvis eller nogle faa Parthavere sammen, var de efterhaanden blevne udelukkede fra den direkte Handel paa Kanton, men havde stadig udvidet deres Virkefelt i det nordvestlige Amerika. En Sammenslutning af Købmænd i det østlige Sibirien i 1785 dannede Begyndelsen til det i 1799 anerkendte »Russisk-Amerikanske Kompagni«, der nød den russiske Regerings Beskyttelse og drevs efter despotiske Principer. Imidlertid opnaaede dette Selskab ikke at fordrive den amerikanske Skibsfart fra disse Egne, Forhandlingerne mellem de to Regeringer forblev resultatløse. Det russiske

Pelsværkskompagni, der fra Tid til anden fik sin Bevilling fornyet, arbejdede i en Aarrække Side om Side med »Hudson-Bugt-Kompagniet«, men da der bestandig indløb Klager til Regeringen i St.

Petersborg fra disse fjerne Kolonier, besluttede den sig til at afhænde Alaska og tilhørende Egne til »de forenede Stater«, og hermed endte i 1867 den russisk-amerikanske Pelshandels Saga. —

Som Hovedkilder henvises til: L. Farrand: Basis for American History. 1906. — H. M. Chittenden: The American Fur Trade of the Far West. 1902 — Alexander Mackenzie: Voyages from Montreal etc. 1902. — A. R. Dugmore: The Romance of the Beaver. 1914.

Jordklodens Undersøgelse med Seismograf.

Af

Oberstløjtnant E. G. Harboe.

Den første, egentlige Seismograf konstrueredes 1897 af J. A. Ewing, Japan. Siden da er der fremkommet mange ny Konstruktioner og Forbedringer af Seismografen, ved hvilke dennes Præstationsevne er bleven i saa høj Grad udvidet, at Nutidens første Klasses Seismografer automatisk registrerer alle Bevægelser i Jorden baade i to paa hinanden lodrette Retninger og dermed altsaa i en hvilken som helst vandret Retning samt i lodret Retning, hvis Størrelse er saa lille som 1 Titusindedel af 1 Millimeter, foruden at Angivelsen af Variationer i Standpladsens Hældning kan drives indtil 1 Tusindedel af 1 Buesekund.

I Tidens Løb er der bleven anlagt en stor Mængde fortrinligt ledede Seismografstationer, spredt over hele Jorden. Fra Begyndelsen af 1899 daterer sig den engelske Professor John Milnes seismologiske Verdensforskninger, der forestaas af Foreningen »British Association«. Den 1. April 1903 oprettedes endvidere den »Internationale Seismologiske Association«, der organiseredes i Lighed med den »Internationale Gradmaaling«, og som baade direkte og indirekte har bidraget mægtigt til Seismologiens Udvikling.

Det ses heraf, at den seismologiske Forskning ved Hjælp af Seismografer først er fremkommet omtrent ved det indeværende Aarhundredes Begyndelse og altsaa endnu kun er ret ung. Ikke destomindre har den dog allerede bragt Resultater, som er af meget stor Betydning for Kendskabet til vor Klode, og det er disse Resultater, som det

er Hensigten her at fremstille saa kortfattet og letfatteligt som muligt.

Sin Hovedbetydning har Seismografen naturligvis for »Jordskælvsforskningen«. Forinden dens Fremkomst var Jordskælvsforskningen alene henvist til Benyttelsen af »makrosejsmiske« Iagttagelser, det vil sige af Iagttagelser af saadanne Svingninger i Jorden, som er umiddelbart følelige af Mennesket. Disse Bevægelser er imidlertid af meget grov Beskaffenhed i Sammenligning med de »mikrosejsmiske« Bevægelser, som Seismografen angiver. Den mindste, for Mennesket endnu umiddelbart følelige Bevægelse i Jorden er nemlig en Brøkdæl af 1 mm, medens Seismografen, som før sagt, kan registrere Bevægelser, hvis Størrelse kun er Brøkdæle af 1 Tusindedel af 1 mm, hvad der kaldes 1 »Mikrom« (1 μ). Paa Grund af denne Fintfølehed registrerer Seismografen Svingninger i Jorden fra store Jordskælv, hvis Centrum ligger endog saa fjærnt fra Seismografstationen som dennes Antipodepunkt. Dette i Forening med den kontinuerlige, automatiske Registrering i 3 paa hverandre lodrette Retninger, saaledes som før nævnt, gør Seismografen til en uhyre vigtig Løftestang i Jordskælvsforskningen. Herved maa det desuden erindres, at makrosejsmiske Iagttagelser fra Havene og fra ubeboede eller kun sparsomt beboede Egne kun kan være overmaade sjældne, rent tilfældige og dertil meget mangelfulde, og betragter man blot